

TÜRK VATANDAŞLIĞININ KAZANILMASI

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununda *“Türk vatandaşlığının kazanılması halleri MADDE 5 - (1) Türk vatandaşlığı, doğumla veya sonradan kazanılır.”* Düzenlendiği şekilde vatandaşlığın kazanılmasının iki yolu vardır.

Türk Vatandaşlığının Doğumla Kazanılması:

Doğumun ortaya çıkardığı nesep ilişkisi ile ya da doğum yeri bakımından kişi vatandaşlığı kazanır. Bu vatandaşlık doğum anından başlayarak kazanılmış olur.

Türk vatandaşı ana ya da babadan evlilik birliği içerisinde doğan çocuk Türk vatandaşıdır. Evlilik birliği dışında Türk ana ve yabancı babadan doğan çocuk Türk vatandaşıdır. Evlilik birliği dışında Türk baba ve yabancı anadan doğan çocuk baba ile soy bağı ilişkisinin kurulması ile vatandaşlığı kazanır.

Yabancı ana ve babasından herhangi bir ülkenin vatandaşlığını kazanamayan çocuk Türkiye’de doğdu ise doğumdan itibaren vatandaşlığı kazanır.

Türk Vatandaşlığının Sonradan Kazanılması:

Vatandaşlığın sonradan kazanılması yetkili makam kararı ile, evlat edinilme ile ya da seçme hakkının kullanılması ile olur.

Yetkili Makam Kararı İle Vatandaşlığın Kazanılması

Vatandaşlığın genel olarak kazanılması: İlgilinin Türkiye içinde ikamet ettiği yer valiliğine; yurt dışında ise dış temsilciliklere yapacağı başvurusu ile işlemler başlar. Başvurunun ardından ilgilinin Türk vatandaşlığını kazanmak için gerekli koşulları taşıyıp taşımadığı yetkili makamlarca incelenir. İstemde bulunan kişi kanunda belirtilmiş tüm koşulları taşısa bile vatandaşlığa alınıp alınmama konusu yetkili makamın takdir yetkisine bırakılmıştır. İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açık olduğu için (Anayasa, m.125/1) başvurusu reddedilen yabancı bu red işleminin iptali için başvuruda bulunabilir.

Vatandaşlığın kazanılması için aranan şartlar; kişinin kesintisiz beş yıldır Türkiye’de ikamet etmesi, Türkiye’ye yerleşmeye karar vermiş olması ve bunu kanıtlayacak eylemlerde bulunması (Türkiye’de iş kurmak ya da taşınmaz mal edinmek gibi), yeteri kadar Türkçe konuşabilmesi, kendinin ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin geçimini sağlayacak gelire ve mesleğe sahip olması gibi kanunda belirtilmiştir.

Vatandaşlığın istisnai yol ile kazanılması: Türk vatandaşlığının kazanılmasında istisnai haller kanunda sayılmıştır. Şöyle ki;

“a) Türkiye’ye sanayi tesisleri getiren veya bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal, sportif, kültürel, sanatsal alanlarda olağanüstü hizmeti geçen ya da geçeceği düşünülen ve ilgili bakanlıklarca haklarında gerekçeli teklifte bulunulan kişiler.

b) 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi uyarınca ikamet izni alanlar ile Turkuaz Kart sahibi yabancılar ve bunların yabancı eşi, kendisinin ve eşinin ergin olmayan veya bağımlı yabancı çocuğu.

c) Vatandaşlığa alınması zaruri görülen kişiler.

d) Göçmen olarak kabul edilen kişiler.”

Kanunda sayılan bu şartları sağlayan kişiler millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak şartıyla Cumhurbaşkanı kararı ile vatandaşlığı kazanabilirler.

Vatandaşlığın yeniden kazanılması: Aşağıda belirtilen kişiler başvurmaları halinde Türkiye’de ne kadar ikamet ettiklerine bakılmaksızın Bakanlık kararı ile Türk vatandaşlığını yeniden kazanabilirler.

a) Çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenler.

b) Ana veya babalarına bağlı olarak Türk vatandaşlığını kaybedenlerden 21 inci maddede öngörülen süre içerisinde seçme hakkını kullanmayanlar.

Ayrıca Türk Vatandaşlık Kanunu 29. Maddesine göre Türk vatandaşlığı kaybettirilenler Cumhurbaşkanı kararıyla, 34. Maddesine göre Türk vatandaşlığını kaybedenler Bakanlık kararıyla, millî güvenlik bakımından engel teşkil edecek bir halinin bulunmaması halinde ve Türkiye’de üç yıl ikamet etmek şartıyla Türk vatandaşlığını yeniden kazanabilirler.

Evlenme yolu ile vatandaşlığın kazanılması: Türk vatandaşı ile evlenmek doğrudan Türk vatandaşlığını kazandırmamaktadır. Türk vatandaşı ile evliliği devam eden yabancıların vatandaşlığı kazanabilmesi için bazı şartların varlığı aranmaktadır. Öncelikle başvuruda bulunabilmek için evliliğin en az üç yıldır sürüyor olması gerekmektedir. Ayrıca evlilik birliği içerisinde yaşama ve evlilik birliği ile bağdaşmayacak bir faaliyette bulunmama şartları aranmaktadır. Başvurudan sonra Türk vatandaşı eşin ölmesi durumunda evlilik birliği içerisinde yaşama şartı aranmaz. Diğer kazanma yollarında olduğu gibi bu yolda da şartların varlığı vatandaşlığın kazanılması için yeterli değildir. Millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmaması halinde yetkili makamların incelemeleri sonucu verecekleri karar ile vatandaşlığın kazanılıp kazanılmadığı konusu netleşecektir.

Evlat Edinilme Yolu İle Vatandaşlığın Kazanılması

Bir Türk vatandaşı tarafından evlat edinilen ve vatandaşlık başvurusu yapılırken ergin olmayan kişi, millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak şartıyla, Bakanlıkça verilecek karar ile vatandaşlığı kazanabilir. Evlat edinilenin vatandaşlığı kazanması durumunda, kişi karar tarihinden itibaren Türk vatandaşı sayılır.

Seçme Hakkını Kullanma Yolu İle Vatandaşlığın Kazanılması

Vatandaşlığın sonradan kazanılmasının yollarından sonuncusu seçme hakkını kullanma yolu ile vatandaşlığın kazanılmasıdır. Seçme hakkının kullanılması yolu ile vatandaşlığın kazanılabilmesi için yetkili makamın takdirine ve kararına gerek bulunmamaktadır. İlgili kişinin usulüne uygun olarak yaptığı vatandaşlığı kazanmak istediğine dair açıklaması gerekli ve yeterlidir. Buna göre ana veya babalarına bağlı olarak Türk vatandaşlığını kaybeden çocuklar ergin olmalarından itibaren üç yıl içinde seçme hakkını kullanmak suretiyle Türk vatandaşlığını kazanabilirler.